

Till arbetspensionsanstalterna

**ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH CANADA OCH
AVTALSREGLERING OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH QUEBEC**

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Canada trädde i kraft 1.2.1988. Avtalsregleringen mellan Finland och provinsen Quebec träder i kraft 1.4.1988. Avtalstexterna ingår som bilaga i cirkulär 31/87. Finland har också ingått en särskild tillämpningsöverenskommelse med vardera avtalsparten om tillämpning av överenskommelsen respektive avtalsregleringen.

I detta cirkulär beskrivs arbetspensionssystemet i Canada och det separata arbetspensionssystemet i Quebec i huvuddrag samt redogörs för innehållet i överenskommelsen och avtalsregleringen. Cirkuläret redogör också för innehållet i tillämpningsöverenskommelserna och för den praktiska tillämpningen av överenskommelserna för arbetspensionsförsäkringens del.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tapio Karsikas

Helena Tapio

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
1 ALLMÄNT	1
1.1 Tillämplig lagstiftning	3
1.2 Personer som omfattas av överenskommelserna	4
2 PENSIONSSYSTEMEN I FÖRBUNDSSTATEN CANADA OCH PROVINSEN QUEBEC	4
2.1 Allmänt	4
2.2 Arbetspensionssystemen i Canada och Quebec	5
2.2.1 Ålderspension	6
2.2.1.1 Beräkning av ålderspensionen	7
2.2.2 Invalidpension	8
2.2.3 Efterlevandepension	9
2.2.4 Kombinerade pensioner	10
2.2.5 Barnpension	11
2.2.6 Pensionernas maximibelopp	11
2.2.7 Delning av pensionsrätt vid skilsmässa	11
2.2.8 Delning av pensionsrätt under pågående äktenskap	12
2.2.9 Finansiering	12
2.2.10 Förvaltning	12
2.3 Icke-formbundna tilläggs pensionsanordningar	13
2.4 Folkpensionssystemet i Canada	13
3 DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OCH AVTALSREGLERINGEN OM SOCIAL TRYGGHET	15
3.1 Utbetalning av pension utomlands	15
3.2 Sammanräkning av försäkringsperioderna	15
3.3 Tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning	16
3.4 Undantag från regeln om tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning	16
3.4.1 Utsända arbetstagare	16
3.4.1.1 Intyg om utsändning/förlängning	17
3.4.2 Övriga undantag från regeln om försäkring i sysselsättningslandet	19
4 RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION	20
4.1 Bestämmande av den kanadensiska och den quebecska arbetspensionen	20
4.2 Bestämmande av den finska arbetspensionen	22
5 SÖKANDE AV PENSION OCH DATATRAFIKEN MELLAN DE FÖRDRAGSSLUTANDE LÄNDERNA	23
5.1 Allmänt	23
5.2 Ansökningsförfarandet	24
5.2.1 Allmänt	24
5.2.2 Förfarandet i Finland	24
5.2.3 Förfarandet i Canada/Quebec	25
5.2.4 Dröjsmålsförhöjning	25

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

5.3 Meddelande om beslut och ändringar i uppgifterna om pensionstagaren eller hans förhållanden	25
5.4 Anförande av besvär	26
5.5 Verkställande av läkarundersökningar	26
5.6 Statistik	26
6 ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSERNA I ÖVERENSKOMMELSERNA	26
7 FÖRTECKNING ÖVER DE I ÖVERENSKOMMELSERNA AVSEDDA KONTAKTORGANEN	27

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH CANADA OCH
AVTALSREGLERING MELLAN FINLAND OCH QUEBEC

1

ALLMÄNT

För att alla de obligatoriska pensionssystemen i Canada skall komma att omfattas av överenskommelserna har Finland förutom en överenskommelse om social trygghet med Canada också ingått en särskild avtalsreglering med provinsen Quebec. Detta beror på att det enligt Canadas grundlag är möjligt för en provins att lösgöra sig från förbundsstatens arbetspensionssystem och grunda sitt eget, en möjlighet som Quebec utnyttjat. Överenskommelsen och avtalsregleringen bildar i Finland en helhet.

I överenskommelsen med Canada ingår ett slutprotokoll, vars bestämmelser endast gäller den ena fördragsslutande parten. Särskilda tillämpningsöverenskommelser har dessutom ingåtts om tillämpningen av överenskommelsen respektive avtalsregleringen. Tillämpningsöverenskommelserna innehåller bestämmelser om datatrafiken mellan kontaktorganen.

Till skillnad från Finlands övriga överenskommelser om social trygghet omfattar överenskommelsen med Canada inga andra socialförsäkringsformer än pensionsförsäkringen. Orsaken till denna inskränkning är att förbundsstatens lagstiftning endast innehåller stadganden om folk- och arbetspensionsförsäkring, medan t.ex. stadganden om eventuella sjuk- och olycksfallssystem ingår i provinsernas lagstiftning. Således omfattar överenskommelsen om social trygghet med Canada också från finsk sida endast folk- och arbetspensionssystemen.

Avtalsregleringen med provinsen Quebec omfattar förutom arbetspensionerna i Finland och Quebec också olycksfalls- och sjukförsäkring. Det betyder att av de finländare som arbetar i Canada är det endast de som är sysselsatta i provinsen Quebec som enligt avtalsregleringen omfattas av både arbetspensionsförsäkringen och olycksfalls- och sjukförsäkringen i provinsen.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Trots att provinsen Quebec har sitt eget separata arbetspensionssystem, omfattar förbundsstatens folkpensionssystem även dem som bor inom Quebecs territorium. Således kan bestämmelserna i både överenskommelsen och avtalsregleringen bli samtidigt tillämpliga på försäkrade som arbetat antingen endast inom Quebecs territorium eller både i Quebec och annorstädes i Canada.

Avsikten med överenskommelserna är att förhindra att socialförsäkringsavgifter för ett och samma arbete betalas till bägge de fördragsslutande länderna. Genom överenskommelserna lindras också villkoren för uppkomsten av rätt till pension för den som varit sysselsatt eller bosatt i bägge länderna. Dessutom garanterar de att förmåner som beviljats av det ena fördragsslutande landet utbetalas till det andra.

Bestämmelserna i överenskommelserna tillämpas också på sysselsättning eller bosättning i det andra fördragsslutande landet under tiden före överenskommelsernas ikraftträdande samt på pensionsfall som inträffat före ikraftträdandet. Enligt överenskommelserna börjar pensionerna utbetalas tidigast då respektive överenskommelse trätt i kraft.

För tillämpning och verkställande av överenskommelsen med Canada svarar i egenskap av kontaktorgan i Finland Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten. I Canada handhas motsvarande uppgifter av avdelningen för internationell verksamhet inom sektionen för utkomstskydd vid social- och hälsovårdsministeriet (International Operations Division, Income Security Programs Branch, Department of National Health and Welfare). Ministeriet är samtidigt också förbundsstatens socialförsäkringsanstalt.

För tillämpningen av avtalsregleringen med Quebec svarar i Finland förutom ovan nämnda anstalter också social- och hälsovårdsministeriet och Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund. I Quebec är det sekretariatet för tillämpning av avtalsregleringarna (Secrétariat de l'administration des ententes de sécurité sociale, SAESS) som svarar för tillämpningen. Sekretariatet är ingen socialförsäkringsanstalt som kontaktorganet i Canada, utan t.ex. pensionsärendena i Quebec avgörs av pensionsverket i provinsen (Quebec Pension Board).

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

1.1

Tillämplig lagstiftning

A Enligt artikel 2 i överenskommelsen med Canada gäller överenskommelsen:

i Canada

- folkpensionssystemet eller ålderdomstrygghetslagen (Old Age Security Act) med därtill hörande bestämmelser
- arbetspensionssystemet i Canada (Canada Pension Plan) med därtill hörande bestämmelser

i Finland

- ålderdomspensionen enligt folkpensionssystemet
- arbetspensionssystemet i dess helhet
- lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift

B enligt artikel 2 i avtalsregleringen med Quebec gäller avtalsregleringen:

i Quebec

- arbetspensionssystemet i Quebec (Quebec Pension Plan)
- arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen i Quebec
- sjukförsäkringen i Quebec
- sjukhusvårdsförsäkringen och övrig sjukvårdsservice i Quebec

i Finland

- arbetspensionssystemet i dess helhet
- olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen samt lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring
- allmän sjukhus- och folkhälsoservice och sjukförsäkringen med undantag av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning
- lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift

Genom överenskommelsen med Canada har villkoren för erhållande av ålderdomspensionens basdel enligt den finska folkpensionslagstiftningen lindrats. De övriga pensionsslagen inom folkpensionssystemet faller utom ramen för överenskommelsen om social trygghet.

Enligt avtalsregleringen med Quebec har den försäkrade i allmänhet rätt till sjukvårdsförmåner i bopsettningslandet. Utsända arbetstagare och övriga arbetstagare som tillfälligt arbetar inom den andra fördragsslutande partens territorium samt deras familjemedlemmar har likväl rätt till sjukvård i vistelselandet. Detsamma gäller studerande. Pen-

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

sionstagare som uppbär pension i det ena fördragsslutande landet har under sin bosättningstid i det andra fördragsslutande landet likaså rätt till samma sjukvårdsservice som pensionstagarna i bosättningslandet. I avtalsregleringen ingår däremot inga bestämmelser om sjukvård åt turister. Quebecs sjukförsäkringssystem betalar inte sjukdagpenning, men de flesta arbetsgivare har tecknat en frivillig försäkring på basis av vilken sjukdagpenning utbetalas.

1.2

Personer som omfattas av överenskommelserna

Överenskommelserna tillämpas på dem som omfattas eller har omfattats av någotdera fördragsslutande landets lagstiftning samt på deras försörjnings- och förmånstagare. (Artikel 3 stycke 1 i överenskommelsen och artikel 4 i avtalsregleringen).

Enligt överenskommelsen med Canada skall alla de som omfattas av överenskommelsen behandlas lika som landets egna medborgare. Bestämmelsen om lika behandling gäller också sådana medborgare i någotdera fördragsslutande landet som aldrig har omfattats av någotdera landets lagstiftning (Artikel 3 stycke 2).

På basis av överenskommelsen med Canada beviljas ålderdomspensionens basdel enligt det finska folkpensionssystemet likväl endast kanadensiska medborgare i Canada.

Enligt avtalsregleringen med Quebec skall medborgarna i det andra fördragsslutande landet behandlas lika som det egna landets medborgare (Artikel 5 stycke 1 i avtalsregleringen). I avtalsregleringen avser begreppet "medborgare" för Quebec del i Quebec bosatt kanadensisk medborgare.

2

PENSIONSSYSTEMEN I FÖRBUNDSSTATEN CANADA OCH PROVINSEN QUEBEC

2.1

Allmänt

Det obligatoriska pensionsskyddet i Canada består inom Canadas territorium (således också i Quebec) av ett folkpensionssystem, som baserar sig på bosättning och som bara omfattar ålderdomspension, och av ett arbetspensionssystem, som baserar sig på sysselsättning. Quebec har sitt eget separata arbetspensionssystem, som endast i liten mån avviker från arbetspensionssystemet i förbundsstaten Canada. I början av 1987 trädde ändringarna av Canadas arbetspensionssystem i kraft, vilket ytterligare minskade skillnaderna mellan systemen i Canada och Quebec.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Sjukförsäkringen, socialvårdsförmånerna och olycksfallsförsäkringen hör till provinsernas förvaltningsområde.

2.2

Arbetspensionssystemen i Canada och Quebec

I följande redogörelse för arbetspensionssystemen i förbundsstaten Canada och i provinsen Quebec har skillnaderna systemen emellan angivits särskilt. I övrigt gäller redogörelsen alltså bägge systemen.

Arbetspensionssystemen i Canada och Quebec (Canada Pension Plan och Quebec Pension Plan) trädde i kraft 1.1.1966. Arbete som utförts före lagarnas ikraftträdande berättigar inte till arbetspension. Systemen baserar sig på sysselsättning, och de förmåner som utbetalas är ålders-, invalid- och familjepension. En försäkrad som intjänat pension enligt arbetspensionssystemen i både Canada och Quebec, får pensionen utbetald i dess helhet av det system som han senast omfattats av. Villkoren för erhållande av pension bestäms likaså enligt detta system. I pensionen beaktas m.a.o. försäkringsperioderna och förvärvsinkomsterna enligt bägge systemen. Om en arbetstagare t.ex. fullgjort fem år av försäkringstid i Quebec och ett år annorstädes i Canada, uppkommer för honom rätt till pension enligt bägge systemen, och det system dit han senast inbetalat försäkringsavgifter betalar till honom en pension som beräknats enligt sex försäkringsår.

Även om den försäkrade intjänat t.ex. 90 procent av sin sammanlagda pension i Quebec, utbetalas hela pensionen enligt arbetspensionssystemet i Canada, om han senast före sin ansökan om pension omfattades av systemet i Canada. Kostnaderna görs upp särskilt mellan systemen.

Systemen omfattar alla 18 - 70-åriga arbetstagare och företagare vilkas förvärvsinkomster överstiger ett för varje kalenderår fastslaget minimibelopp, som i detta nu är CAD* 2 600 om året (år 1988). Som försäkringsår räknas varje år för vilket försäkringsavgifter på minst detta minimibelopp erlagts.

På pensionsbeloppet inverkar förutom den försäkrades förvärvsinkomst också hela den tid under vilken det skulle vara möjligt för honom att betala försäkringsavgifter, dvs. den s.k. försäkringsbara tiden,

* en kanadensisk dollar = FIM 3,072 (20.1.1988)

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

och således inte enbart den faktiska försäkrings- tiden. Med den försäkringsbara tiden avses tiden mellan det att den försäkrade inträtt i pensions- systemet (dvs. det att han fyllt 18 år, eller tidigast från början av 1966) och det att pensions- fallet inträffat.

För att undvika att den pensionsgrundande lönen blir mycket låg till följd av sådana till den försäkringsbara tiden hörande år under vilka den försäkrade haft lägre förvärvsinkomster än vanligt, kan vissa perioder avdras från den försäkringsbara tiden. Då de genomsnittliga pensionsgrundande förvärvsinkomsterna beräknas, kan avdrag göras både för sådana perioder under vilka den försäkrade vårdat sitt eget under 7-åriga barn och för sådana övriga perioder under vilka den försäkrade inte haft några inkomster alls eller endast små inkomster. Om avdraget görs på annan grund än vård av barn, kan det vara högst 15 procent av den försäkringsbara tiden. Exempel på övriga perioder som kan avdras är perioder under vilka den försäkrade uppburit invalidpension eller tiden efter det att han fyllt 65 år. Likaså kan avdrag göras t.ex. på grund av arbetslöshet, sjukdom eller utbildningstid. Avdraget kan likväl göras endast om det därefter återstår minst tio år av den försäkringsbara perioden.

För de pensionsgrundande förvärvsinkomsterna har en övre gräns fastställts. År 1988 är denna gräns CAD 26 500 i året.

Pensionerna är bundna vid levnadskostnadsindex.

De kanadensiska pensionssystemen registrerar var för sig de anställningar som omfattas av ifråga- varande system.

Den försäkrade kan från förvärvsregistret be om uppgift på hur mycket han erlagt i försäkrings- avgifter och hur stora inkomster han haft. Han kan också be om en uppskattning på sin ålderspension.

2.2.1 Ålderspension

En försäkrad som fyllt 65 år och för vilken försäk- ringsavgifter erlagts för minst ett år kan få ålderspension. Den försäkrade behöver inte sluta arbeta för att få pension.

Ålderspensionen utgör 25 procent av de genomsnitt- ligen pensionsgrundande förvärvsinkomsterna för hela den försäkringsbara tiden. År 1988 är ålderspensi- onens maximibelopp CAD 543,06 per månad.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Systemet med flexibel pensionsålder infördes i Canada 1.1.1987 och i Quebec 1.1.1984. Sedan dess har det varit möjligt för en 60 - 64-årig försäkrad att ta ut förtida ålderspension. Han skall då antingen helt sluta förvärvsarbete eller minska sina årsinkomster till ett belopp som högst motsvarar ålderspensionens maximibelopp det år då han ansöker om pension. Den förtida ålderspensionen minskar med 0,5 procent för varje månad som den försäkrade vid pensioneringstidpunkten har kvar till 65. Minskningen är bestående.

Den försäkrade kan också skjuta upp pensionen, och den förhöjs då med 0,5 procent för varje månad som fram till pensioneringstidpunkten förflutit sedan den försäkrade fyllt 65 år. Uppskovsförhöjningen kan göras fram till 70 års ålder. Den försäkrade kan få pensionen utbetald retroaktivt endast då han inlämnar sin pensionsansökan efter fyllda 70 år. Pensionen kan då utbetalas retroaktivt för 12 månader.

2.2.1.1

Beräkning av ålderspensionen

Pensionen beräknas i tre steg:

- 1 De pensionsgrundande inkomsterna indexjusteras.
- 2 Antalet månader i den försäkringsbara perioden fastställs. Eventuellt avdrag görs t.ex. för barnavårdstid och därtill görs det allmänna 15 procents avdraget.
- 3 Den försäkrades inkomster under hela sysselsättningstiden tas till grund för beräkning av den genomsnittliga månadslönen, som erhålls då inkomsterna divideras med antalet försäkringsbara månader. Ålderspensionen är 25 procent av denna genomsnittliga månadslön.

Exempel:

Den försäkrade har fyllt 65 år i april 1984 och är vid ansökningstidpunkten bosatt annorstädes i Canada än i provinsen Quebec. Hans pension bestäms sålunda enligt pensionssystemet i förbundsstaten Canada. Sedan april 1984 har han inte längre erlagt några avgifter till vare sig det kanadensiska eller det quebecska arbetspensionssystemet, och hans försäkringsbara period utgör således 220 månader. (Från och med januari 1966 till och med april 1984.)

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

År 1966 uppbar den försäkrade familjeförmån för ett barn som fyllde sju år i augusti 1966. Hans indexjusterade pensionsgrundande månadslön för hela sysselsättningsstiden utgör i genomsnitt CAD 1 279 och den pensionsgrundande indexjusterade månadslönen för år 1966 CAD 1 240. Eftersom inkomsterna för år 1966 är lägre än de genomsnittliga inkomsterna, kan åtta månader avdras från den försäkringsbara perioden, och såsom försäkringsperiod återstår då 212 månader. Inkomsterna för dessa åtta månader dras också av från de pensionsgrundande inkomsterna. Därtill tillämpas den allmänna regeln om 15 procents avdrag, varigenom 32 månader dras av från den försäkringsbara perioden.

Härefter återstår 180 månader, vilka utgör grunden för beräkning av den genomsnittliga pensionsgrundande månadslönen. Den så erhållna sammanlagda pensionsgrundande inkomsten är CAD 263 338, och den genomsnittliga pensionsgrundande månadslönen är således CAD 1 462,99. 25 procent av detta är CAD 365,75, som är det belopp som den försäkrade får i ålderspension.

2.2.2

Invalidpension

Enligt arbetspensionssystemet i Canada betraktas en försäkrad såsom arbetsoförmögen, om han lider av en psykisk eller fysisk åkomma som medför allvarlig och långvarig arbetsoförmåga. Den försäkrade skall då vara oförmögen till allt slags yrkesarbete och arbetsoförmågan skall antas vara varaktig eller sannolikt leda till döden. Inom systemet i Quebec har villkoren för erhållande av invalidpension lindrats för dem som fyllt 60 år. De skall vara oförmögna att fortsätta i sitt eget arbete.

Invalidpensionen beräknas liksom ålderspensionen utgående från den försäkrades försäkringsbara tid. Denna tid utgår då i och med invaliditetsfallet.

Villkoren för erhållande av invalidpension i föbundsstaten Canada ändrades betydligt i början av 1987. För att vara berättigad till invalidpension skall en försäkrad nu ha erlagt försäkringsavgifter under en viss minimiperiod, dvs. antingen under minst fem av de sista tio åren eller under två av de sista tre åren omedelbart före invaliditetsfallet.

I Quebec tillämpas olika villkor för erhållande av pension beroende på om den försäkrade fyllt 60 år eller inte. Den som inte fyllt 60 skall ha erlagt försäkringsavgifter under 1/3 av den försäkringsbara tiden, dock under minst fem år. En ytterligare förutsättning är, att fem av dessa år fullgjorts under de tio sista åren av den försäkringsbara

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

tiden. Den som är mellan 60 och 64 skall ha erlagt försäkringsavgifter under 1/3 av den försäkringsbara tiden. Quebec kommer eventuellt att ändra sina försäkringstidsvillkor att motsvara de villkor som tillämpas inom systemet i Canada.

I invalidpensionen ingår en jämnstor del och en enligt inkomsterna avvägd del. Inom systemet i förbundsstaten Canada höjdes invalidpensionens jämnstora del i början av 1987 att motsvara nivån i Quebec. År 1988 utgör denna del CAD 253,64 per månad.

Den enligt inkomsterna avvägda delen motsvarar 75 procent av ålderspensionen och är högst CAD 407,30 per månad (år 1988).

För invalidpensionen har ett maximibelopp fastställt. År 1988 är detta maximibelopp CAD 660,94 per månad. Pensionen börjar från början av den fjärde månaden efter invaliditetsfallet och den omvandlas automatiskt till ålderspension då pensionstagaren fyller 65 år. Pensionsrater för högst 12 månader kan utbetalas retroaktivt.

I invalidpensionen ingår en jämnstor förmån till dem som har barn att försörja. Förmånen betalas till invalidpensionstagare som har ett under 18-årigt barn eller ett under 25-årigt studerande barn att försörja.

2.2.3

Efterlevandepension

Efterlevandepension kan betalas både till änka och änklings efter en sådan förmånsåtagare för vilken försäkringsavgifter erlagts för minst den erforderliga minimiperioden, som är 3-10 kalenderår beroende på den försäkrades ålder vid dödsfallet. Om den försäkringsbara perioden är längre än nio år, skall försäkringsavgifter ha erlagts under minst tio år eller under minst 1/3 av de år som räknas med i den försäkringsbara perioden.

Enligt de lagändringar som trädde i kraft i förbundsstaten Canada i början av 1987 och i Quebec i början av 1984 fortsätter utbetalningen av efterlevandepension även om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap. Om den efterlevande maken till följd av sitt nya äktenskap fått pensionen indragen i Canada före januari 1987, kan han ansöka om att utbetalningen av pensionen återupptas. Om det nya äktenskapet slutar i den nya äkta makens död, utbetalas endast den större av efterlevandepensionerna.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Efterlevandepension betalas till en efterlevande make som fyllt 65 år eller till en under 65-årig efterlevande make som vid den försäkrades död antingen hade fyllt 35 år, hade ett barn att försörja eller var arbetsoförmögen.

En efterlevande make som fyllt 65 år erhåller i efterlevandepension 60 procent av den ålderspension som förmånslåtaren fick eller som han hade haft rätt till vid 65 års ålder. Maximipensionen är CAD 325,84 per månad (år 1988).

Pensionen för en efterlevande make som inte fyllt 65 år är uppdelad på två delar, en jämnstor del och en del som är avvägd enligt inkomsterna. Enligt systemet i förbundsstaten Canada är pensionen lika stor för alla efterlevande makar som inte fyllt 65 år, dvs. CAD 98,96 per månad (år 1988). Den del som är avvägd enligt inkomsterna utgör 37,5 procent av förmånslåtarens ålderspension. För en under 45-årig efterlevande make som varken har barn att försörja eller är arbetsoförmögen, minskas pensionen med 1/120 för varje månad som den efterlevande maken vid tidpunkten för förmånslåtarens död har kvar till 45. I Quebec motsvarar den jämnstora delen till en under 55-årig efterlevande make invalidpensionens jämnstora del, medan den jämnstora del som utbetalas till en 55 - 64-årig efterlevande make är CAD 324,50 per månad (år 1988).

Också samboende kan få efterlevandepension. Enligt det kanadensiska systemet skall paret då ha sambott under minst ett års tid före pensionsfallet. I Quebec tillämpas samma minimitid på samboende med barn, medan minimitiden är tre år för samboende utan barn.

2.2.4

Kombinerade pensioner

Om den som är berättigad till efterlevandepension också har rätt till egen ålders- eller invalidpension, kan han kombinera pensionerna. Förmånstagaren kan antingen välja att få sin egen pension till fullt belopp och därtill 37,5 procent av förmånslåtarens pension eller alternativt 60 procent av sin egen pension och lika mycket av förmånslåtarens pension. Den enligt inkomsterna avvägda delen av en dylik kombinerad pension kan vara högst lika stor som maximiålderspensionen det år då utbetalningen av de kombinerade pensionerna börjar, dvs. högst CAD 543,06 per månad år 1988. Ingen motsvarande övre gräns har fastställts för pensionens jämnstora del, utan den större av pensionernas jämnstora delar läggs till den kombinerade enligt inkomsterna avvägda delen.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

2.2.5

Barnpension

Barn under 18 år eller studerande barn under 25 år kan få barnpension. Ett arbetsoförmöget barn får barnpension oavsett ålder. År 1988 utbetalas i barnpension i Canada CAD 98,96 per månad till ett fader- eller moderlöst barn och dubbelt så mycket till ett föräldralöst barn. I Quebec utgör barnpensionen CAD 29 per månad i vardera fallet (år 1988).

2.2.6

Pensionernas maximibelopp

Följande tabell anger maximibeloppen år 1988 för de förmåner som utbetalas enligt arbetspensions-systemen i Canada och Quebec.

Förmån	Maximibeloppet 1988 Canada	Quebec
Ålder	\$ 543,06	\$ 543,06
Arbetsoförmåga	\$ 660,94	\$ 660,94
Efterlevande- pension		
- under 55	\$ 302,61	\$ 457,29
- 55 - 64	\$ 302,61	\$ 528,15
- 65 eller över	\$ 325,84	\$ 325,84
Barn till arbetsoförmögna	\$ 98,96	\$ 29,00
Föräldralösa	\$ 98,96	\$ 29,00
Kombinerade pensioner		
- efterl./ålder (65 år)	\$ 543,06	\$ 543,06
- efterl./inv.	\$ 796,70	\$ 796,70

2.2.7

Delning av pensionsrätt vid skilsmässa

Pensionsrätt som uppkommit för makarna i ett äktenskap som pågått i minst ett års tid kan delas jämnt mellan makarna vid skilsmässa. I förbundsstaten Canada sker delningen utan ansökan. Makarna kan dock ingå ett föravtal om att pensionsrätten inte delas vid eventuell skilsmässa. Bestämmelserna gäller också samboende. Delning av pensionsrätten för samboende kan göras inom loppet av ett år från separationen. En dylik frist gäller inte försäkrade som varit gifta.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

I Quebec skall särskild ansökan om delning av pensionsrätt inlämnas inom loppet av tre år från skilsmässan.

2.2.8

Delning av pensionsrätt under pågående äktenskap

Inom pensionssystemet i förbundsstaten Canada är det från början av 1987 möjligt för äkta makar eller samboende att anhålla om delning av pensionsrätt som uppkommit under den tid de varit gifta resp. sambott. Pensionsrätten kan delas om bägge makarna fyllt 60 år och ansöker antingen om förtida eller fulltida ålderspension. Makarna kan genom ett föravtal avstå från delningen av pensionsrätten.

2.2.9

Finansiering

Pensionerna finansieras genom försäkringsavgifter, som erläggs av de försäkrade och arbetsgivarna till lika stor del. Beroende på arbetsgivarens bosättningsort eller hemort erläggs avgifterna antingen till Canadas eller Quebecs arbetspensionssystem eller, om arbetsgivaren inte har sin hemort i Canada, till det system inom vars tillämpningsområde arbetstagaren beskattas. Företagarna erlägger lika mycket i avgifter som löntagarna och arbetsgivarna tillsammans. År 1988 är försäkringsavgiften sammanlagt 4 procent av den inkomst som ligger till grund för avgiften. Systemet i Canada kommer att stegvis höja avgiften under de följande 25 åren så, att ökningen är 0,2 procent i året fram till 1991 och därefter 0,15 procent i året.

År	Arbetsgivare	Arbetstagare	Företagare
1988	2,0 %	2,0 %	4,0 %
1989	2,1 %	2,1 %	4,2 %
1990	2,2 %	2,2 %	4,4 %
1991	2,3 %	2,3 %	4,6 %

En undre och en övre gräns har fastställts för den inkomst som ligger till grund för avgiften. År 1988 är den undre gränsen CAD 2 600 och den övre gränsen CAD 26 500 per år. Den övre gränsen är densamma som den högsta pensionsgrundande inkomsten. Det övre gränsbeloppet motsvarar medellönen inom industrin i landet och har sedan 1987 justerats enligt ändringarna i denna medellön.

2.2.10

Förvaltning

Social- och hälsovårdsministeriet i Canada med regional- och lokalbyråer svarar för förvaltningen av systemet. Det finns ca 100 regional- och lokalbyråer i Canada, också inom Quebecs territorium. Finansministeriet uppbär försäkringsavgifterna i samband med beskattningen. För förvaltningen av pensionssystemet i Quebec svarar pensionsverket i

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

provinsen och försäkringsavgifterna uppbärs av skatteministeriet i provinsen.

2.3

Icke-formbundna tilläggspensionsanordningar

Ungefär hälften av alla arbetstagare har ett frivilligt tilläggspensionsskydd, som är anordnat arbetsgivarvis. Inom den offentliga sektorn omfattas så gott som alla arbetstagare av tilläggspensionssystemen, medan 40 procent av arbetstagarna inom den privata sektorn har tilläggspensionsskydd. Tilläggspensionerna ingår inte i överenskommelsen och avtalsregleringen om social trygghet.

Ålderspensionen är den vanligaste pensionen. Pensionsåldern varierar mellan 55 och 65 år. Rätten till en pension som intjänats inom ett tilläggspensionssystem består inte alltid vid arbetsplatsbyte.

2.4

Folkpensionssystemet i Canada

Folkpensionssystemet i Canada täcker hela landet, således också Quebec. Enligt systemet utbetalas endast ålderdomspension, och den motsvarande ålderdomstrygghetslagen (Old Age Security Act) trädde i kraft 1952. I systemet ingår ett inkomstprövat pensionstillägg (infört 1966) och ett inkomstprövat maketillägg (infört 1975). Folkpensionssystemet är obligatoriskt för dem som bor i Canada.

En försäkrad som har fyllt 65 år och som uppfyller villkoren om bosättnings tid är berättigad till ålderdomspension enligt folkpensionssystemet. För att få ålderdomspension skall den försäkrade ha bott minst 10 år i Canada efter att han fyllt 18 år. För att pensionen skall beviljas och betalas ut till honom till ett annat land skall han ha bott minst 20 år i Canada efter att han fyllt 18 år. Om en försäkrad som redan fått pension i Canada men som inte uppfyller villkoret om 20 års bosättning i landet flyttar från Canada, kan han få pensionen utbetald till sig till utflyttningslandet endast under sex månaders tid, om ingen överenskommelse om social trygghet ingåtts med landet.

För att få full ålderdomspension skall den försäkrade ha bott 40 år i Canada efter att han fyllt 18 år. Full pension kan också betalas till en försäkrad som bott kortare tid än 40 år i landet, om han har fyllt 25 år före juli 1977 och bott i Canada under de 10 sista åren omedelbart innan han ansökte om pension. Om den försäkrade inte uppfyller det villkor om bosättnings tid som är en förutsättning för full pension, erhåller han i pension en andel som är proportionell mot hans bosättnings tid i Canada, dvs. 1/40

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

av den fulla pensionen för varje år. Full ålderdomspension är CAD 310,66 per månad (år 1988).

Den som uppbär ålderdomspension enligt folkpensionssystemet kan också få ett inkomstprövat pensions-tillägg, om hans inkomster stannar under en viss gräns.

Till beloppet är tillägget beroende av den försäkrades inkomster och huruvida han är gift. För t.ex. en ensamstående pensionstagare utgör det fulla pensionstillägget år 1988 CAD 369,21 per månad. All annan inkomst som den försäkrade har inverkar minskande på tilläggsbeloppet. Till ett annat land betalas pensionstillägget endast under sex månaders tid.

Den 60 - 64-åriga maken till en försäkrad som uppbär ålderdomspension enligt folkpensionssystemet kan få ett inkomstprövat maketillägg. Tillägget kan också betalas till en efterlevande make, som för att få tillägget skall uppfylla samma villkor om bosättnings-tid som förutsätts för erhållande av ålderdomspension. En ytterligare förutsättning är att pensionstagarens och makens sammanlagda inkomster inte överskrider en viss gräns. Maketilläggets fulla belopp utgör CAD 551,13 per månad (år 1988). Vid inkomstprövningen beaktas makarnas sammanlagda inkomster med undantag av ålderdomspensionen och pensionstillägget enligt folkpensionssystemet. Make-tillägget minskar stegvis med ökande annan inkomst. Till ett annat land betalas tillägget endast under sex månaders tid.

Också t.ex. de pensioner som betalas från Finland inverkar på de två ovan nämnda inkomstprövade förmånerna.

Pensionen finansieras utav skattemedel.

De förmåner som utbetalas enligt folkpensionssystemet är bundna vid konsumentprisindex.

För förvaltningen av folkpensionssystemet svarar också social-och hälsovårdsministeriet i Canada med regional- och lokalbyråer.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

3

DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OCH AVTALSREGLERINGEN OM SOCIAL TRYGGHET

Med överenskommelserna avses nedan överenskommelsen om social trygghet med Canada och avtalsregleringen med Quebec. På de punkter där överenskommelsen med Quebec avviker från överenskommelsen med förbundsstaten redogörs för avtalsregleringen i ett särskilt stycke.

3.1

Utbetalning av pension utomlands

Enligt överenskommelserna skall de pensioner till vilka rätt uppkommit inom den ena fördragsslutande partens territorium utan begränsning utbetalas till den andra fördragsslutande partens territorium. (Artikel 4 i överenskommelsen och artikel 5 stycke 2 i avtalsregleringen).

I fråga om folkpensionssystemen i Finland och Canada innehåller överenskommelsen med Canada dock vissa undantag från denna bestämmelse. För att till exempel få folkpension från Canada skall den försäkrade ha bott i Canada minst fem år och därtill skall hans bosättningsperioder i Finland och Canada tillsammans uppfylla det villkor om 20 års bosättningsperiod i Canada som enligt landets lagstiftning krävs för att folkpensionen skall betalas ut från Canada. De inkomstprövade tilläggen till ålderdomspensionen, dvs. pensionstillägget och maketillägget, betalas dock även under överenskommelsens giltighetstid ut från Canada endast under sex månaders tid. För utbetalning av arbetspensionen gäller inga motsvarande begränsningar.

Trots att överenskommelserna inte upptar några bestämmelser om utbetalning av pension till ett tredje land, innebär bestämmelsen om lika behandling att den finska arbetspensionen utan begränsning även skall betalas ut till en kanadensisk medborgare i ett tredje land på samma sätt som till en finsk medborgare. Den kanadensiska arbetspensionen betalas likaså utan begränsning till ett tredje land.

3.2

Sammanräkning av försäkringsperioderna

Sysselsättningsperioder i Finland beaktas för att de väntetider som enligt arbetspensionssystemen i Canada och Quebec krävs för uppkomsten av rätt till pension skall bli fullgjorda. (På motsvarande sätt beaktas bosättningsperioder i Finland vid beräkning av väntetiderna enligt folkpensionssystemet i Canada. Försäkringsperioder enligt det finska

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

arbetspensionssystemet jämföras med försäkringsår enligt arbetspensionssystemet i Canada eller Quebec. Varje kalenderår av vilket den försäkrade under minst tre månader omfattats av den finska arbetspensionsförsäkringen anses då motsvara ett försäkringsår i Canada/Quebec. Punkt 4.1 på sida 21 ger en noggrannare redogörelse för förfarandet vid jämförelse av försäkringsperioderna.

Quebec

Försäkringsperioder som fullgjorts i Quebec kan jämföras med den femårsperiod av bosättning i Finland som enligt finsk arbetspensionslagstiftning förutsätts för att tiden från pensionsfallet till pensionsåldern skall kunna räknas till godo i pensionen.

I överenskommelsen med Canada ingår ingen motsvarande bestämmelse om jämförelse av försäkringsperioder i Finland med försäkringsperioder enligt arbetspensionssystemet i förbundsstaten Canada.

3.3

Tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning

Arbetstagarna i de fördragsslutande länderna skall försäkras enligt lagstiftningen i sysselsättningslandet. De företagare som är bosatta inom den ena fördragsslutande partens territorium och arbetar inom den andra eller inom bägge de fördragsslutande parternas territorium skall försäkras enligt lagstiftningen i bosättningslandet. Enligt finsk arbetspensionslagstiftning skall en företagare likväl försäkras endast då han arbetar i Finland. (Artikel 5 stycke 1 i överenskommelsen och artikel 6 i avtalsregleringen).

3.4

Undantag från regeln om tillämpning av sysselsättningslandets lagstiftning

3.4.1

Utsända arbetstagare

En utsänd arbetstagare som tillfälligt arbetar i det andra fördragsslutande landet försäkras inte i sysselsättningslandet. Utsänd är en arbetstagare i överenskommelsernas bemärkelse då han av arbetsgivaren blir utsänd till det andra fördragsslutande landet för att där arbeta för denna arbetsgivares räkning och kvarstår under det sändande landets lagstiftning. Det sändande landets lagstiftning tillämpas under högst 24 månader. (Artikel 5 stycke 2 i överenskommelsen och artikel 7 stycke 1 i avtalsregleringen).

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Arbetstagaren betraktas som utsänd från Finland endast om han förblir i den finska arbetsgivarens anställning under den tid som han arbetar i Canada. Han skall då arbeta för den finska arbetsgivarens räkning och arbetet skall fortsätta att underlyda denna arbetsgivares ledning och övervakning.

Efter att den föreskrivna tiden om två år har gått till ända skall försäkring tecknas för arbetstagaren i sysselsättningslandet, om anställningen fortgår. Det är emellertid möjligt att förlänga den tid under vilken arbetstagaren omfattas av det sändande landets lagstiftning, förutsatt att de fördragslutande parternas behöriga myndigheter ger sitt tillstånd till förlängningen före utgången av fristen. (Artikel 5 stycke 2 i överenskommelsen och artikel 7 stycke 2 i avtalsregleringen).

I bägge överenskommelserna ingår därtill en bestämmelse om att de behöriga myndigheterna gemensamt kan komma överens om andra undantag från försäkringsbestämmelserna (Artikel 5 stycke 5 i överenskommelsen och artikel 10 i avtalsregleringen).

3.4.1.1

Intyg om utsändning/förlängning

Intyg om utsändning kan i Finland förutom hos Pensionsskyddscentralen (sektionen för utländska pensionsärenden) även sökas via pensions- och olycksfallsförsäkringsanstalterna, Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund och Folkpensionsanstaltens lokalbyråer.

En arbetstagare som reser från Finland till Canada eller Quebec t.ex. på en arbetsresa eller ett studiebesök på högst en månad behöver i allmänhet inget intyg om utsändning. Om han emellertid i Canada blir uppmanad att uppvisa intyget, kan det utfärdas i efterhand.

Pensionsskyddscentralen skickar intyget till arbetstagaren och arbetsgivaren samt till den andra fördragsslutande partens kontaktorgan.

- A) a) Tillfällig sysselsättning i Canada i finsk arbetsgivares tjänst

På ansökan erhåller arbetsgivaren eller arbetstagaren i Finland hos Pensionsskyddscentralen ett intyg över att arbetstagaren omfattas av finsk pensionslagstiftning under utsändningstiden i Canada. Genom att förete detta intyg SF/CDN 1 befrias arbetsgivaren och arbetstagaren från skyldigheten att erlagga pensionsförsäkringsavgifter till Canada.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

b) Tillfällig sysselsättning i Quebec i finsk arbetsgivares tjänst

För en arbetstagare som tillfälligt arbetar i Canada inom territoriet för provinsen Quebec erhåller arbetsgivaren eller arbetstagaren på ansökan hos Pensionsskyddscentralen ett intyg om utsändning till Quebec. Genom att förete detta intyg SF/Q 1 befrias arbetstagaren och arbetsgivaren från skyldigheten att erlagga socialförsäkringsavgifter till Quebec. Förutom att intyget bekräftar att den utsända arbetstagaren omfattas av det finska pensionsförsäkringssystemet intygar det också att den utsända arbetstagaren omfattas av finsk sjukförsäkring och olycksfallsförsäkring. Intyget berättigar dessutom den utsända arbetstagaren och hans familjemedlemmar till sjukvårdsförmåner i Quebec.

Genom att uppvisa intyget om utsändning får den försäkrade ett sjukförsäkringskort, mot vilket han erhåller sjukvårdsförmåner enligt Quebecs lagstiftning. Kortet fås på Quebecs sjukförsäkringsanstalt RAMQ (Régie de l'assurance-maladie du Québec).

B Tillfällig sysselsättning i Finland i kanadensisk eller quebecsk arbetsgivares tjänst

En arbetstagare som kommer från Canada eller Quebec för att tillfälligt arbeta i Finland skall ha motsvarande intyg om utsändning som en arbetstagare som utsänds från Finland till Canada eller Quebec. Blankett CDN/SF 1 används för att intyga att arbetstagaren omfattas av pensionslagstiftningen i Canada under utsändningstiden.

I Canada är det avdelningen för räkenskaper och skatter vid finansministeriet i Canada (The Source Deductions Division, Department of National Revenue, Taxation) som utfärdar intyget om utsändning.

Quebec

Blankett Q/SF 1 används för att intyga att den försäkrade omfattas av socialförsäkringslagstiftningen i Quebec. Detta intyg ger utsända arbetstagare och övriga i överenskommelsen avsedda personer som är tillfälligt sysselsatta i Finland också rätt till sjukvård i Finland under deras tillfälliga vistelse i landet. Förutom åt utsända arbetstagare ges detta intyg i Quebec således också åt företagare som är sysselsatta inom bägge de fördragsslutande parternas territorium, åt resande personal i internationell trafik, åt statsanställda och åt personer och persongrupper på vilka finsk lagstiftning med stöd av undantags-

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

regeln i överenskommelsen (artikel 10) inte tillämpas. I Quebec är det kontaktorganet SAESS som utfärdar intyget om utsändning.

Kontaktorganen i Canada och Quebec tillställer Pensionsskyddscentralen ett exemplar av intyget om utsändning. Pensionsskyddscentralen registrerar uppgiften om att arbetstagaren är en från Canada eller Quebec utsänd arbetstagare, varigenom bl.a. övervakningsåtgärder kan undvikas.

C Förlängning av utsändningstiden

Om anställningen i Canada överskrider den föreskrivna utsändningstiden om två år, kan arbetsgivaren med arbetstagarens samtycke i Finland hos social- och hälsovårdsministeriet ansöka om förlängning av utsändningstiden. Om ministeriet går med på förlängningen, utfärdas ett särskilt intyg om förlängning av utsändningstiden åt den utsända arbetstagaren som arbetar i Quebec. En utsänd arbetstagare som är sysselsatt annorstädes i Canada erhåller inget intyg över förlängningen. Han kan i stället vid behov förete ministeriernas skriftliga samtycke till att han omfattas av finsk pensionslagstiftning.

Förlängning av utsändningstiden i Finland söks i Canada hos finansministeriet och i Quebec hos provinsens skatteministerium.

3.4.2

Övriga undantag från regeln om försäkring i sysselsättningslandet

Om fartygsbesättning i övrigt omfattas av bägge de fördragsslutande parternas lagstiftning, försäkras den för arbete som utförs ombord på fartyget enligt överenskommelsen med Canada endast enligt finsk lagstiftning, om fartyget för finskt flagg. I övriga fall omfattas besättningen endast av lagstiftningen i Canada. (Artikel 5 stycke 3).

Quebec

I artikel 8 i avtalsregleringen med Quebec bestäms om försäkring av internationella luft- och sjötransportföretags resande personal. Resande personal som är sysselsatt inom bägge de fördragsslutande parternas territorium omfattas av lagstiftningen i det fördragsslutande landet inom vars territorium arbetsgivarföretagets hemort är belägen. Om ett företag som har sin hemort inom den ena fördragsslutande partens territorium har en filial eller ett permanent kontor i det andra fördragsslutande landet, omfattas personalen av

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

lagstiftningen i det fördragsslutande landet där filialen eller kontoret befinner sig. Från dessa bestämmelser görs dock undantag då en arbetstagare i den resande personalen är bosatt inom den ena fördragsslutande partens territorium och arbetsgivarens hemort, filialen eller kontoret befinner sig inom den andra fördragsslutande partens territorium. I detta sistnämnda fall försäkras arbetstagaren i sitt eget bosättningsland.

En statsanställd som arbetar i det andra fördragsslutande landet försäkras enligt den sändande statens lagstiftning, om han inte är sysselsättningslandets medborgare eller bosatt inom sysselsättningslandets territorium. Om den statsanställda bor i sysselsättningslandet och är medborgare i den sändande staten, kan han välja att omfattas av lagstiftningen i den sändande staten. (Artikel 5 stycke 4 i överenskommelsen och artikel 9 i avtalsregleringen). Han skall göra sitt val inom loppet av två månader från det att han inlett sin anställning.

4

RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION

Den försäkrade kan ha rätt till fyra olika pensioner, om han har arbetat och varit bosatt i bägge de fördragsslutande länderna och uppfyller villkoren för erhållande av pension enligt överenskommelserna och de fördragsslutande parternas lagstiftning. Pensionstagaren kan således få både arbets- och folkpension från Finland och Canada samtidigt.

4.1

Bestämmande av den kanadensiska och den quebecska arbetspensionen

Huvudregeln vid tillämpning av överenskommelserna är att pensionsanstalterna i Canada och Quebec tillämpar sin egen lagstiftning då de bestämmer om uppkomsten av rätt till pension och räknar ut pensionen. En arbetstagare som har intjänat förmåner enligt både det kanadensiska och det quebecska arbetspensionssystemet får dem utbetalda i form av en enda pension (se punkt 2.2 sida 5). Enligt lagstiftningen i Canada och Quebec är det enda villkoret för uppkomsten av rätt till ålderspension att personen i fråga har omfattats av arbetspensionssystemet i Canada eller Quebec och erlagt försäkringsavgifter för minst ett år. Ålderspensionen bestäms också under överenskommelsens giltighetstid enligt systemens egna stadganden och det är inte nödvändigt att inta särskilda bestämmelser i överenskommelsen för att underlätta uppkomsten av rätt till pension.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Däremot krävs flera år av försäkring i Canada för uppkomsten av rätt till invalid- eller familjepension från Canada. Även försäkringsperioder enligt det finska arbetspensionssystemet kan jämföras med dessa försäkringsår. (Artikel 7 stycke 1 och stycke 2 punkt b i överenskommelsen och artikel 12 stycke 2 punkterna a och b i avtalsregleringen). Varje sådant kalenderår av vilket den försäkrade under minst tre månader omfattats av det finska arbetspensionssystemet kan jämföras med ett försäkringsår i Canada. En ytterligare förutsättning är att det ifrågavarande året räknas med i den försäkringsbara tiden enligt kanadensisk lagstiftning (se punkt 2.2 sidorna 5 och 6).

Om således försäkringsåren i Canada och Quebec inte i sig ger rätt till pension och den försäkrade har omfattats av det kanadensiska systemet under minst ett års tid, kan försäkringsperioderna enligt det finska arbetspensionssystemet räknas ihop med försäkringsperioderna i Canada förutsatt, att dessa perioder inte sammanfaller.

[Likaså kan bosättningsperioder i Finland räknas till godo i de väntetider (10 och 20 år, se punkt 2.4 sida 13) som enligt folkpensionssystemet i Canada förutsätts för att villkoret om bosättnings-tid i Canada skall uppfyllas. I bosättnings-tiden skall dock alltid ingå minst fem år av bosättning i Canada. (Artikel 8 i överenskommelsen med Canada).]

Om rätten till pension från Canada uppkommit genom sammanräkning av försäkringsperioderna i bägge länderna, betalar pensionsanstalten i förbundsstaten Canada med stöd av artikel 9 stycke 1 i överenskommelsen endast ut sådana förmåner och delar av förmåner som är avvägda enligt inkomsterna. (Se punkt 2.2.2 sida 9 och punkt 2.2.3 sida 10 angående de delar som ingår i pensionerna).

Ålderspensionen och pensionen till en efterlevande make som fyllt 65 år består endast av den delen av pensionen som är avvägd enligt inkomsterna. I invalidpensionen och pensionen till en efterlevande make som inte fyllt 65 år ingår också den jämnstora delen. Arbetspensionssystemet i Canada betalar således ut den jämnstora delen endast till en försäkrad för vilken rätt till pension från Canada uppkommit utan jämförande av försäkringsperioder, eftersom överenskommelsen inte medför lindrigare villkor för mottagande av den jämnstora delen.

Eftersom pensionen till ett föräldralöst barn och förmånen till ett barn till en arbetsoförmögen försäkrad enligt arbetspensionssystemet i Canada

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

endast består av den jämnstora delen, utbetalas dessa förmåner inte med stöd av överenskommelsen, utan endast då rätt till dem uppkommit på basis av Canadas egen lagstiftning.

Pensionsbeloppet uträknas enligt bestämmelserna i Canadas egen lagstiftning och därvid beaktas endast de pensionsgrundande inkomsterna enligt det kanadensiska arbetspensionssystemet.

I artikel 9 stycke 2 i överenskommelsen ingår dessutom en särskild bestämmelse för sådana situationer, då den försäkringsbara tiden för en försäkrad inte motsvarar minimiperioden för uppkomsten av rätt till pension enligt arbetspensionssystemet i Canada (se punkt 2.2.2 sidorna 8 och 9). Enligt bestämmelsen betalas pension inte om den försäkrade inte uppnått en sådan ålder, att den försäkringsbara perioden är minst lika lång som minimiperioden.

Quebec

Till skillnad från överenskommelsen med Canada kan sådana försäkringsperioder som fullgjorts i Finland enligt avtalsregleringen med Quebec räknas ihop med försäkringsperioder enligt lagstiftningen i Quebec också för erhållande av pensionens jämnstora del. (Artikel 12 stycke 3 punkt b i avtalsregleringen). En försäkrad kan sålunda, då hans försäkringstid i Finland beaktas, enligt avtalsregleringen också få rätt till sådana quebecska förmåner som t.ex. enbart består av den jämnstora delen. I sådana fall räknar pensionsanstalten i Quebec ut den jämnstora delen proportionellt, dvs. med den s.k. pro rata-metoden, genom att ta förhållandet mellan de perioder som den försäkrade fullgjort enligt Quebecs lagstiftning och den försäkringsbara perioden enligt lagstiftningen i provinsen.

Vid beräkning av den enligt inkomsterna avvägda delen tillämpas systemets egna bestämmelser. (Artikel 12 stycke 3 punkt b i avtalsregleringen).

4.2

Bestämmande av den finska arbetspensionen

I överenskommelsen med Canada ingår inga särskilda bestämmelser om hur rätt till arbetspension från Finland uppkommer och hur pensionen beräknas. Det betyder, att rätten till pension uppkommer och pensionen beräknas enligt stadgandena i Finlands egen arbetspensionslagstiftning.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Quebec

Enligt artikel 13 stycke 2 i avtalsregleringen med Quebec kan försäkringsperioder enligt arbetspensionssystemet i Quebec jämföras med den femårsperiod av bosättning i Finland som enligt arbetspensionssystemet i Finland förutsätts för att också tiden från pensionsfallet till pensionsåldern skall kunna räknas till godo i invalidpensionen eller familjepensionen. Perioderna får inte sammanfalla. I det fall att den kanadensiska arbetspensionen betalas ut från provinsen Quebec, är det således möjligt att jämföra försäkringsperioderna med bosättningsperioden i Finland. I övrigt uppkommer rätt till pension och beräknas pensionen enligt Finlands egen lagstiftning också vid tillämpning av avtalsregleringen med Quebec.

5

SÖKANDE AV PENSION OCH DATATRAFIKEN MELLAN DE FÖRDRAGSSLUTANDE LÄNDERNA

5.1

Allmänt

Överenskommelsen och avtalsregleringen förpliktar de fördragsslutande parternas behöriga myndigheter och anstalter att bistå varandra och meddela varandra de uppgifter som behövs för tillämpningen av överenskommelserna. I överenskommelserna föreskrivs dessutom uttryckligen att sådana uppgifter om privatpersoner som det för tillämpningen av överenskommelsen är nödvändigt att meddela den andra fördragsslutande parten är konfidentiella och får inte användas för andra än för överenskommelsernas syften.

Förmånerna betalas i det fördragsslutande landets egen valuta utan avdrag för administrativa kostnader. Till Canada betalas pensionerna i allmänhet med check, eftersom postanvisningar inte förekommer i landet och det inte är vanligt med bankkonton.

De behöriga myndigheterna och försäkringsanstalterna kan använda sina officiella språk i sina inbördes kontakter.

De kontaktorgan som svarar för tillämpningen av överenskommelserna står angivna i tillämpningsöverenskommelserna, som också innehåller bestämmelser om kontaktorganens uppgifter. Kontaktorganens adresser återfinns i punkt 7 sida 27.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

5.2

Ansökningsförfarandet

5.2.1

Allmänt

Vid sökande av pension används respektive fördragsslutande lands egna ansökningsblanketter. Ansökningsblanketten för förbundsstaten Canada används för sökande av både arbets- och folkpension från Canada. Ansökan blir anhängig samtidigt i bägge de fördragsslutande länderna, om sökanden inom loppet av sex månader från det att han inlämnat sin första pensionsansökan också inlämnar pensionsansökan enligt det andra fördragsslutande landets lagstiftning. (Artikel 15 stycke 2 i överenskommelsen och artikel 30 styckena 2 och 3 i avtalsregleringen). Blanketterna för sökande av pension från Finland, Canada och Quebec är antingen finsk-engelska eller finsk-franska.

5.2.2

Förfarandet i Finland

Då det av den finska arbetspensionsansökan framgår, att sökanden har arbetat antingen i Quebec eller annorstädes i Canada, skall pensionsanstalten tillställa sektionen för utländska pensionsärenden vid Pensionsskyddscentralen kopia av ansökan, läkarutlåtanden och eventuella andra handlingar som rör anställningen i Canada eller Quebec. Sektionen sänder sökanden blankett för sökande av pension från Canada eller Quebec.

I Finland kan pensionsansökan inlämnas till samma anstalter som tar emot Finlands nationella pensionsansökan. Ansökningarna om pension från Canada eller Quebec går dock alltid via kontaktorganen i Finland dvs. för Canadas del antingen via Pensionsskyddscentralen eller Folkpensionsanstalten till Canada och för Quebecs del via Pensionsskyddscentralen till Quebec.

Sökanden returnerar blanketten till Pensionsskyddscentralen, som vidarebefordrar den till kontaktorganet i Canada eller Quebec. Ansökningen åtföljs av kontaktorganens inbördes kontaktblankett, som används för att be om och förmedla de tilläggsuppgifter som t.ex. pensionsanstalterna behöver. Kontaktorganet bestyrker också riktigheten av personuppgifterna i ansökningen. Koden för Canadas ansökningsblankett är CDN-SF 2 och för Quebecs Q/SF 2.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

5.2.3

Förfarandet i Canada/Quebec

Då det av den kanadensiska eller quebecska pensionsansökan framgår, att den försäkrade också har arbetat och/eller bott i Finland, tillställer det kanadensiska resp. quebecska kontaktorganet sökanden för ifyllnad de finska ansökningsblanketterna, som uppgjorts för tillämpning av överenskommelserna och som Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten skickat till bägge de kanadensiska arbetspensionssystemen. Den blankett som uppgjorts för Canada för sökande av finsk arbetspension har koden SF/CDN 2A och blanketten för sökande av finsk folkpension koden SF/CDN 2B. I Quebec används blankett SF/Q 2 för sökande av arbetspension från Finland. I Canada och Quebec kan ansökningarna inlämnas antingen till kontaktorganen eller till de behöriga pensionsanstalterna.

Ansökningen, eventuella läkarutlåtanden och bilagorna gällande sysselsättningen i Finland åtföljs av det kanadensiska eller quebecska kontaktorganets kontaktblankett. Pensionsskyddscentralen utreder när ansökan blivit anhängig, innan den vidarebefordras till pensionsanstalten.

5.2.4

Dröjsmålsförhöjning

Vid beräkning av dröjsmålsförhöjning enligt finsk lagstiftning anses den finska pensionsansökan ha inlämnats först då den jämte erforderliga bilagor anländer till den finska pensionsanstalten (Artikel 15 stycke 4 i överenskommelsen och artikel 30 stycke 5 i avtalsregleringen).

5.3

Meddelande om beslut och ändringar i uppgifterna om pensionstagaren eller hans förhållanden

Ett beslut i ett pensionsärende skickas direkt till sökanden. Kontaktorganen underrättar varandra om besluten. Försäkringsanstalterna skall genom kontaktorganens förmedling meddela varandra sådana uppgifter som kan inverka på förmånstagarens rätt till förmåner enligt den andra fördragsslutande partens lagstiftning. Därför skall förmånstagaren i det finska arbetspensionsbeslutet uppmanas att meddela om ändringar i sina förhållanden.

Pensionsfallsmeddelandena avges på normalt vis. Då pensionsfallskortet ifylls, skall dock medborgarskapskoden beaktas. Om pensionstagaren eller sökanden är kanadensisk medborgare, antecknas i ruta 53 på pensionsfallskortet medborgarskapskoden K.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

5.4

Anförande av besvär

Besvär i ett ärende rörande pension anses ha anförts inom utsatt tid, om besvärslagan inom denna tid inlämnats till den ena fördragsslutande partens behöriga myndighet eller försäkringsanstalt. Den som mottar besvärslagan antecknar ankomstdatum på handlingen och tillställer den andra fördragsslutande partens behöriga myndighet eller anstalt inlagen direkt eller via kontaktorganet.

5.5

Verkställande av läkarundersökningar

Den fördragsslutande partens kontaktorgan verkställer de läkarundersökningar som den andra fördragsslutande partens försäkringsanstalt bett om genom sitt kontaktorgans förmedling. Den försäkringsanstalt som har bett om läkarundersökningen står för kostnaderna. Enligt överenskommelsen med Canada skall kostnaderna ersättas omedelbart och enligt avtalsregleringen med Quebec en gång om året.

5.6

Statistik

Enligt tillämpningsöverenskommelserna skall de fördragsslutande parternas kontaktorgan årligen tillställa varandra statistik över hur mycket som utbetalats i pensioner till pensionstagare bosatta inom den andra fördragsslutande partens territorium. Pensionsanstalterna skall sålunda före slutet av mars varje år till sektionen för utländska pensionsärenden vid Pensionsskyddscentralen skicka uppgifter om de pensioner som under det föregående året utbetalats till Canada eller Quebec, till färdigt uträknade belopp och antal och specificerade enligt pensionsslag.

6

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSERNA I ÖVERENSKOMMELSERNA

Bestämmelserna i överenskommelsen och avtalsregleringen tillämpas också på sådana pensionsfall som inträffat före överenskommelsernas ikraftträdande. Även redan tidigare fullgjorda försäkringsperioder beaktas för att de väntetider som förutsätts för uppkomsten av rätt till pension skall bli fullgjorda. Utbetalningen av pensionerna börjar dock tidigast från den dag då överenskommelserna träder i kraft.

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Quebec

I avtalsregleringen med Quebec föreskrivs att en pensionsansökan som inlämnats före avtalsregleringens ikraftträdande anses ha blivit anhängig samma dag som avtalsregleringen trädde i kraft.

Om en person till följd av medborgarskap eller boningsort inte blivit beviljad en förmån eller om förmånen minskats till sitt belopp eller indragits, beviljas eller bekräftas förmånen på den försäkrades ansökan på nytt fr.o.m. avtalsregleringens ikraftträdande.

En tidigare beviljad pension kan på den försäkrades ansökan justeras då överenskommelsen träder i kraft.

Om den försäkrade inlämnar sin i de två ovan nämnda styckena avsedda ansökan inom loppet av ett år från avtalsregleringens ikraftträdande, uppkommer rätt till förmån från överenskommelsens ikraftträdande oberoende av om det i den fördragsslutande partens lagstiftning ingår bestämmelser om förlust eller begränsning av rätten.

Om ett år förflutit från avtalsregleringens ikraftträdande, då ansökan inlämnas, uppkommer rätt till förmån från den dag då ansökan inlämnas, om det inte i den fördragsslutande partens lagstiftning ingår fördelaktigare bestämmelser om detta.

7

FÖRTECKNING ÖVER DE I ÖVERENSKOMMELSERNA AVSEDDA KONTAKTORGANEN

Pensionsförsäkring i Finland:

Pensionsskyddscentralen
Semaforbron 7
PB 11
00521 HELSINGFORS

(endast i överenskommelsen med Canada):

Folkpensionsanstalten
PB 640
00101 HELSINGFORS

LA/Tarja Heinilä-Hannikainen

1.3.1988

Pensionsförsäkring i Canada:

Health and Welfare Canada
Income Security Programs
International Operations
(avdelningen för internationell
verksamhet vid socialministeriet)
Brooke Claxton Building
Ottawa, Ontario
CANADA K1A 0L4

Pensionsförsäkring i Quebec:

Secrétariat de l'administration
des ententes de sécurité sociale eller SAESS
(sekretariatet för tillämpning av
avtalsregleringarna)
Ministère des Communautés culturelles
et de l'Immigration
355, rue McGill, 4e étage
MONTREAL (Quebec) CANADA
H2Y 2E8

Sjukförsäkring: (gäller endast överenskommelsen med Quebec)

Folkpensionsanstaltens sjukförsäkringsavdelning
PB 450
00101 HELSINGFORS

Secrétariat de l'administration des
ententes de sécurité sociale, SAESS

Olycksfallsförsäkring: (gäller endast överenskommelsen med Quebec)

Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund
Bulevarden 28
00120 HELSINGFORS

Secrétariat de l'administration des
ententes de sécurité sociale, SAESS

Övriga ärenden i Finland:

Social- och hälsovårdsministeriet
Försäkringsavdelningen
PB 267
00171 HELSINGFORS